EUROPESE
COMMISSIE

Straatsburg, 7.7.2026
COM(2026) 576 final

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

EU-strategie voor de veehouderij

{SWD(2026) 576 final}

1. INLEIDING

De veehouderij is een van de activiteiten van de mensheid die het langst meegaat. Sinds dieren meer dan 10 000 jaar geleden voor het eerst werden gedomesticeerd, heeft de veehouderij een centrale rol gespeeld in de sociale en economische ontwikkeling van beschavingen. In de loop der eeuwen is de veehouderij niet alleen onmisbaar voor ons voedselsysteem geweest. Ze heeft ook het levensonderhoud in Europa in stand gehouden, is een van de pijlers van de plattelandseconomieën en heeft onze landschappen mee gevormd.

Vandaag is de veehouderij in Europa een diverse en complexe economische activiteit die goed is voor ongeveer 40 % van de toegevoegde waarde van de landbouw in de EU en 400 miljard EUR aan omzet per jaar genereert. Ze is sociaal en territoriaal van groot belang: ongeveer 7 miljoen mensen werken in deze sector, verspreid over 4 miljoen landbouwbedrijven in heel Europa, vaak in gebieden met weinig alternatieve economische activiteiten. Van de Alpenweiden, de oostelijke grensregio's, de Arctische gebieden, de zuidelijke *dehesa's* en de ultraperifere gebieden van de EU tot de eilanden in de Middellandse Zee, heeft het Europese platteland vee nodig om te overleven. De veehouderij is cruciaal om de bevolking op het platteland te houden en de economische vitaliteit ervan draagt bij aan de veiligheids- en paraatheidsdoelstellingen van de EU. De oostelijke grens van Europa dreigt leeg te lopen en het veebestand neemt er snel af, wat het moeilijker maakt voor die regio's om veerkrachtig te reageren op crisis- en veiligheidsrisico's[1].

De veehouderij in de EU speelt een zeer belangrijke rol bij de voedselzekerheid door in de EU en daarbuiten eiwitten van hoge kwaliteit te leveren, met een positieve handelsbalans van de EU en een toenemende vraag naar EU-producten dankzij wereldwijd toonaangevende normen, kwaliteit en duurzaamheid[2]. Zo draagt onze veehouderij overal de Europese topkwaliteit uit.

Omdat veehouderij van strategisch belang is voor het concurrentievermogen en de open strategische autonomie van de Unie, bevat deze strategie maatregelen om de bestaande kwetsbaarheden aan te pakken en haar veerkracht te vergroten in een wereld met steeds meer marktconcurrentie. Daarnaast moet de sector beter inspelen op de toenemende maatschappelijke verwachtingen, zoals op het gebied van dierenwelzijn, zijn ecologische voetafdruk omzetten in positieve externe effecten en zich territoriaal beter verankeren. Een betere integratie van de voedselketen en een volledig circulaire aanpak zouden helpen alle bijproducten en biomassa te valoriseren om extra inkomsten voor landbouwers te genereren en de koolstofvoetafdruk van de veeteelt te verkleinen.

---

[1] Mededeling over de oostelijke regio's van de EU die grenzen aan Rusland, Belarus en Oekraïne (COM(2026) 82 final).

[2] Als gevolg van de snelle bevolkings- en inkomensgroei zal de vleesconsumptie in de hele wereld naar verwachting blijven toenemen. De Unie is een toonaangevende mondiale handelaar in dierlijke producten. In 2025 voerde de EU voor 53 miljard EUR aan dierlijke producten uit, terwijl de invoer 16 miljard EUR bedroeg. Zuivelproducten staan bovenaan: in 2025 waren zij goed voor 20,7 miljard EUR, met een netto-handelsoverschot van 18 miljard EUR. De handelsbalans van de EU voor dierlijke producten was de afgelopen tien jaar positief.

Zoals aangekondigd in de visie voor landbouw en voedsel[3] verdient de veehouderij in de EU een langetermijnstrategie die de diversiteit en duurzaamheid van de veehouderij in heel Europa eerbiedigt. De overgang naar een veerkrachtige, concurrerende en duurzame veehouderij in de EU voortzetten is een belangrijke stap om ontvolking in de kwetsbaarste gebieden tegen te gaan en bij te dragen tot de doelstelling om tegen 2050 klimaatneutraal te worden. Die overgang zal een van de doelstellingen van het GLB na 2027 zijn en zal de uitvoering van de strategie voor generatievernieuwing[4], de EU-strategie voor de bio-economie[5], het komende nieuwe actieplan voor het platteland[6], het actieplan inzake meststoffen[7] en de mededeling over risicobeheer bij bosbranden[8] ondersteunen. Op internationaal niveau werkt de Commissie samen met multilaterale organen om die overgang te vergemakkelijken door samenhangende internationale normen, met name de FAO in het kader van het mondiaal actieplan voor duurzame veehouderij.

Om de levensvatbaarheid van de veehouderij in de EU op lange termijn te waarborgen, is een strategie nodig om:

- toe te werken naar een **veerkrachtig veehouderijsysteem** dat bestand is tegen crises en beter is aangepast aan klimaatstress;
- haar **concurrentievermogen** op Europees en mondiaal niveau te versterken;
- de sector toekomstbestendig te maken door de **omstandigheden op het gebied van dierenwelzijn te verbeteren** en de **klimaat- en milieuvoetafdruk ervan tot een minimum te beperken**;
- ervoor zorgen dat veeteeltsystemen blijven aansluiten op de unieke kenmerken van verschillende regio's, plattelandseconomieën en -tradities in heel Europa in stand houden en blijven bijdragen tot het behoud van hun rijke biodiversiteit.
- **topkwaliteit** in de veehouderij te bevorderen als een onderscheidende Europese manier van werken die de consument erkent en waardeert, in het bijzonder op het gebied van dierenwelzijn.

De strategie bouwt voort op uitgebreide betrokkenheid van belanghebbenden in het kader van de werkstroom voor vee. Zo werd er meer dan een jaar in dialoog gegaan met de lidstaten, landbouwers, vertegenwoordigers van de sector en het maatschappelijk middenveld, waaronder de Europese Raad voor landbouw en voedsel. Ze gaat vergezeld van een Europese eiwitstrategie om het eiwitsysteem van de EU veerkrachtiger en duurzamer te maken. In die mededeling, die is gebaseerd op een onderzoek van de sterke en zwakke punten van de sector en is gepresenteerd in het begeleidende werkdocument van de diensten van de Commissie, wordt rekening gehouden met het initiatiefverslag van het Europees Parlement "Hoe kan een duurzame toekomst voor de veehouderijsector in de

---

3 Een visie voor landbouw en voedsel: samen de landbouw- en voedselsector van de EU aantrekkelijk maken voor de toekomstige generaties, COM(2025) 75 final.

4 Strategie voor generatievernieuwing in de landbouw (COM(2025) 872 final).

5 Een strategisch kader voor een concurrerende en duurzame bio-economie in de EU — COM(2025) 960 final.

6 Herzien EU-actieplan voor het platteland bij het Verslag van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's — De langetermijnvisie voor de plattelandsgebieden van de EU: belangrijkste verwezenlijkingen en volgende stappen, SWD/2024/451 final.

7 Actieplan inzake meststoffen: partnerschap voor het waarborgen van de beschikbaarheid, betaalbaarheid en strategische autonomie van meststoffen van Europese bodem, COM(2026) 310 final.

8 Mededeling over de geïntegreerde beheersing van het risico op natuurbranden, COM(2026) 330 final.

EU worden veiliggesteld in het licht van de noodzaak om de voedselzekerheid, de veerkracht van landbouwers en de uitdagingen als gevolg van dierziekten te waarborgen?”[9].

2. VEEHOUDERIJ IN DE EU VANDAAG

2.1. Uitdagingen en mogelijkheden

De veehouderij in de EU wordt geconfronteerd met een combinatie van structurele en dagelijkse druk. Die druk heeft er in sommige regio’s al voor gezorgd dat landbouwbedrijven vertrekken, met name bedrijven van runderen, schapen en geiten, en wekt bezorgdheid over de continuïteit van de veehouderij op lange termijn in sommige delen van de Unie. Zo verloor Frankrijk de afgelopen tien jaar 16 % van zijn rundveebestand en verloor Duitsland in dezelfde periode 22 % van zijn varkensbestand.

Een van de centrale uitdagingen is de **winstgevendheid**. Hoge inputkosten, marktvolatiliteit en blootstelling aan prijsschommelingen in diervoeders en energie blijven de marges drukken. De naleving van hoge EU-normen die nodig zijn om het dierenwelzijn, de voedselveiligheid, het klimaat en de milieubescherming te beschermen, kan ook productiekosten met zich meebrengen die niet altijd weerspiegeld worden in de marktprijzen. Landbouwers hebben ook te maken met een zwakke onderhandelingspositie ten opzichte van de kopers.

De veehouderij in de EU staat ook voor uitdagingen op het gebied van duurzaamheid. Deze landbouwsector is een belangrijke bron van broeikasgasemissies en ammoniak- en nutriëntenverontreiniging, wat gevolgen heeft voor het klimaat, de lucht, de waterkwaliteit en de biodiversiteit. Hoewel de emissies gestaag zijn gedaald, blijft het tempo traag. De concentratie van de veeteelt in sommige EU-gebieden leidt tot onevenwicht op het gebied van nutriënten, en dus tot nutriëntenverontreiniging. Extensieve veehouderij is essentieel om graslanden vol biodiversiteit en plattelandsbiotopen te behouden, de natuur in stand te houden en landverlating en ontvolking van plattelandsgebieden te helpen voorkomen.

Verschillende **structurele kwetsbaarheden** bepalen de vooruitzichten van deze sector. Een vergrijzende landbouwbevolking, onvoldoende generatievernieuwing, een tekort aan arbeidskrachten — ook in veterinaire diensten op het platteland — en arbeidsomstandigheden vormen een bedreiging voor de toekomstige capaciteit van de sector. De gevolgen van de klimaatverandering en uitbraken van dierziekten wegen op de economische resultaten.

De toekomst van de veehouderij in de EU moet voortbouwen op de belangrijke troeven en kansen ervan. De veehouderij in de EU is geworteld in traditie, maar wordt ondersteund door innovatie en ondernemerschap. De diversiteit van productiesystemen, soorten en gebieden vergroot de veerkracht en het aanpassingsvermogen. Strenge EU-normen vergroten het consumentenvertrouwen en zorgen voor een sterke positionering op premiummarkten. In verschillende sectoren ondersteunen efficiënte productiesystemen, geavanceerde veterinaire diensten en goed ontwikkelde toeleveringsketens de productiviteit en de uitvoerprestaties. Innovatie en de toepassing van circulaire bio-economie verbeteren zowel het concurrentievermogen als de resultaten voor het milieu. Landbouwers zijn steeds vaker niet alleen voedselproducenten, hoeders van de natuur en aanbieders van toeristische accommodaties, maar ook “energieproducenten”, die

[9] 2025/2053(INI)

hernieuwbare energie produceren voor bedrijfsdoeleinden en bredere consumptie, waardoor de EU minder afhankelijk wordt van alternatieven op basis van fossiele brandstoffen.

3. DE STRATEGIE

In 2040 moet de Unie een plaats zijn waar duurzame veehouderij niet alleen overleeft, maar ook gedijt.

De sector moet worden ondersteund door een samenhangend beleidskader dat eenvoudig en voorspelbaar is en rekening houdt met de realiteit van de landbouw. Om innovatie te stimuleren zal het GLB in de volgende programmeringsperiode en zonder vooruit te lopen op de lopende MFK-onderhandelingen, de belangrijkste pijler van steun blijven, zowel voor inkomen en investeringen als stimulansen, binnen de toekomstige plannen voor nationaal en regionaal partnerschap (NRP-plannen) en aangevuld met het voorgestelde Horizon Europa-programma[10] en het Europees Fonds voor concurrentievermogen (EFC)[11].

In een context van verhoogde paraatheid biedt deze strategie een langetermijnkoers voor het concurrentievermogen en de duurzaamheid van de sector. Dat vertaalt zich in operationele actiepunten op niveau van de EU, de lidstaten en de belanghebbenden, met de nadruk op gerichte, territoriale oplossingen die zijn aangepast aan verschillende productiesystemen en regio's, waarbij een holistische, coherente, beleidsoverschrijdende aanpak wordt gevolgd.

Aangezien de **werkstroom voor vee** een inclusieve manier biedt om de strategie uit te voeren, is de Commissie voornemens die werkstroom te handhaven als forum voor discussie en verdere ontwikkeling van bepaalde hieronder genoemde initiatieven.

3.1. Veerkrachtige veehouderij die bestand is tegen crises

Een veerkrachtig veehouderijsysteem is essentieel voor de voedselzekerheid, de strategische autonomie en de vitaliteit van het platteland van de Unie. Veerkracht betekent meer dan het vermogen om na een schok te herstellen. Veerkracht is ook in staat zijn te anticiperen op risico's, kwetsbaarheden te verminderen, zich aan structurele veranderingen aan te passen en veilig, duurzaam en betaalbaar voedsel te blijven bieden in steeds moeilijkere omstandigheden. Voor de veehouderij is veerkracht nu een dringende prioriteit. Producenten krijgen te maken met toenemende druk door volatiele markten, stijgende input- en vaste kosten, klimaatverandering, waterschaarste, dierziekten, een tekort aan (geschoolde) arbeidskrachten, geopolitieke instabiliteit en oneerlijke mondiale concurrentie. De sector moet sterker en veerkrachtiger worden, zowel om de

[10] Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van Horizon Europa — het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie, voor de periode 2028-2034, tot vaststelling van de regels voor deelname en verspreiding, en tot intrekking van Verordening (EU) 2021/695 (COM(2025) 543 final).

[11] Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van het Europees Fonds voor concurrentievermogen, met inbegrip van een specifiek programma voor onderzoeks- en innovatieactiviteiten op defensiegebied, tot intrekking van de Verordeningen (EU) 2021/522, (EU) 2021/694, (EU) 2021/697 en (EU) 2021/783, tot intrekking van bepalingen van de Verordeningen (EU) 2021/696 en (EU) 2023/588, en tot wijziging van Verordening (EU) [EDIP] (COM(2025) 555 final).

bestaansmiddelen van landbouwers te beschermen als om de productiecapaciteit van de Unie in stand te houden.

Een sterk kader voor risicobeheer is een eerste prioriteit. Veehouders moeten gemakkelijker toegang krijgen tot financiering, verzekeringen, herverzekeringen, collectieve beleggingsfondsen en inkomensstabiliseringsinstrumenten die de specifieke risico's van de sector weerspiegelen, waaronder klimaatrampen, marktverstoring en dierziekten. Het toekomstig beleid moet de samenhang tussen risicobeheer en crisisbeheersing verbeteren, zodat noodhulp niet in de plaats komt van paraatheid, maar die aanvult.

In dat verband bereidt de Commissie zich voor in samenwerking met financiële instellingen, waaronder de Europese Investeringsbank, voor de ontwikkeling van een **specifieke financiële regeling voor risicobeheer in het kader van het meerjarig financieel kader voor de periode na 2027**. Die dekt klimaatgerelateerde verzekerings- en herverzekeringsbehoeften en breidt de steun uit tot risico's in verband met dierziekten, ter aanvulling van bestaande instrumenten[12].

Het instrumentarium voor risicobeheer in het kader van het huidige en toekomstige GLB is al vrij uitgebreid[13] en biedt de lidstaten opties om die instrumenten te kiezen en aan hun eigen behoeften aan te passen. De Commissie zal een **handboek opstellen met praktische richtsnoeren voor risicobeheer**, waarbij gebruik wordt gemaakt van Europese en internationale deskundigheid, zodat de lidstaten hun behoeften beter kunnen opnemen in hun toekomstige NRP-plannen. Dat zal een **aanvulling zijn van de GLB-aanbevelingen**, die ook betrekking zullen hebben op aspecten van risicobeheer. De Commissie zal in voorkomend geval ook de administratieve belemmeringen bij het opzetten van specifieke risicobeheersinstrumenten, zoals collectieve beleggingsfondsen, beoordelen en verminderen om de lage benutting, voornamelijk door kleine landbouwbedrijven, aan te pakken.

Een tweede prioriteit is een betere ziektepreventie en -bestrijding. Dierziekten, waaronder zoönosen, blijven een van de ernstigste bedreigingen voor de veerkracht van de veehouderij, de biodiversiteit en mogelijk de menselijke gezondheid. Recente en steeds regelmatigere uitbraken hebben aangetoond welke economische en sociale schade ze kunnen veroorzaken, zoals de vernietiging van grote aantallen dieren en verstoringen van de handel en de plattelandsactiviteiten. **Strenge bioveiligheidsmaatregelen** blijven een eerste verdedigingslinie en zijn een essentieel onderdeel van preventie. Voorts zal de **evaluatie van de diergezondheidswetgeving** een basis vormen voor de actualisering van de "één gezondheid"-benadering voor ziektebeheer van de Unie, waaronder een breder en wetenschappelijk onderbouwd gebruik van preventieve vaccinatie waar nodig. Om de sector te helpen zich beter aan te passen aan nieuwe risico's en ziekten, **zal de Commissie evalueren of het huidige indelingssysteem voor ziekten nog steeds geschikt is voor het beoogde doel** en of de indelingscriteria specifieke uitdagingen doeltreffend aanpakken. Om ziektebestrijdingsmaatregelen in de hele EU te harmoniseren, zal de Commissie blijven voorstellen de wetgeving te actualiseren in overeenstemming met de meest recente

[12] fi-compass, 2025, Een overzicht van trends in landbouwklimaatrisico's in heel Europa onder het huidige klimaat en in 2050 — Instrumenten voor verzekeringen en risicobeheer voor EU-landbouw (https://www.fi-compass.eu/sites/default/files/publications/EAFRD_AGRI_Insurance_Risk_MA.pdf).

[13] Wereldbank: oplossingen voor een beter agrorisicobeheer in de Europese Unie (https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/099032326044016306).

wetenschappelijke ontwikkelingen en internationale normen zoals vastgesteld door de Wereldorganisatie voor diergezondheid (WOAH). Ze zal ook uitvoeringsbepalingen vaststellen om de rollen en verantwoordelijkheden te verduidelijken. Om een breder en wetenschappelijk onderbouwd gebruik van preventieve vaccinatie te ondersteunen, **zal de Commissie ook beoordelen of de huidige vaccinatieregels en -beginselen steeds passend zijn**.

Deze werkzaamheden moeten gebaseerd zijn op het meest recente wetenschappelijke advies van de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid (EFSA) en worden ondersteund door een sterker internationaal engagement met het oog op de aanvaarding van de sanitaire maatregelen van de EU. Om de ongelijke erkenning van regionalisering door derde landen aan te pakken, zal de Commissie de lidstaten verder ondersteunen **aan de hand van richtsnoeren voor de toepassing van vaccinatie in het kader van regionalisering en compartimentering**. Ze zal ook blijven pleiten voor de erkenning van de regionaliseringsbenadering van de EU, bijvoorbeeld voor vaccinatie, met handelspartners in bilaterale en multilaterale fora.

Meer **onderzoek en innovatie op het gebied van diergezondheid en vaccinatie**, waaronder DIVA-vaccinatie[14], blijven essentieel, onder meer als het gaat om mogelijke vaccins voor belangrijke landsgrensoverschrijdende ziekten. Het voorgestelde specifieke venster in het kader van Horizon Europa zal deze werkzaamheden ondersteunen.

Een van de preventieve maatregelen van de Commissie is de capaciteit van de lidstaten op het gebied van de surveillance van de relevante dierziekten blijven ondersteunen en versterken **om ze vroegtijdig op te sporen en op te treden**. Mechanismen voor vroegtijdige waarschuwing zijn zeer belangrijk. De Commissie zal nagaan hoe de verbetering van bestaande systemen kan worden gefinancierd, hoe digitalisering beter kan worden geïntegreerd in opsporing en waarschuwing, en hoe de verspreiding van informatie onder landbouwers in de hele EU kan worden verbeterd (apps, meldpunten).

Daarnaast is **adequate EU-financiering cruciaal voor preventie, surveillance, bestrijding en uitroeiing**, met name voor noodmaatregelen in geval van uitbraken. De in het kader van het MFK voorgestelde EU-faciliteit maakt een gemeenschappelijk beleid voor gezondheid en veiligheid (ook voor dieren) mogelijk en kan specifieke steun bieden in geval van dierziekten, met inachtneming van de jaarlijkse begrotingsprocedures. De lidstaten kunnen in hun NRP-plannen ook voorzien in een betere toegang voor landbouwers tot en beter gebruik van preventieve instrumenten, waaronder bioveiligheid en vaccins. Daarnaast moeten ze zorgen voor voldoende veterinair personeel door financiële stimulansen in te voeren voor dierenartsen in plattelandsgebieden. Van belanghebbenden wordt verwacht dat zij de bioveiligheidsmaatregelen op landbouwbedrijven verbeteren en beste praktijken ter voorkoming van dierziekten normaliseren.

Een derde prioriteit is meer investeren in aanpassing aan en beperking van de klimaatverandering en in innovatie op dat gebied. Dat kan steun omvatten voor innovaties die de emissie-intensiteit verminderen, het nutriëntenbeheer verbeteren en de bijdrage van veehouderijsystemen aan de circulaire economie versterken, maar ook aanpassingsmaatregelen. Veerkracht hangt steeds vaker af van het vermogen van de sector

[14] DIVA-vaccins (differentiating infected from vaccinated animals) zijn een gespecialiseerd type vaccin dat is ontworpen om onderscheid te maken tussen gevaccineerde dieren en dieren die op natuurlijke wijze met een ziekte zijn besmet. Dat onderscheid is cruciaal voor doeltreffende ziektebestrijding, surveillance en handelsvoorschriften voor vee en andere dieren.

om klimaatstress het hoofd te bieden en hulpbronnen efficiënter te gebruiken. Een efficiënter watergebruik kan bijdragen tot de veerkracht van zowel water als landbouwers. Dat omvat het behoud en het duurzame gebruik van genetische hulpbronnen en veredelingsstrategieën die vormen van veerkracht zoals droogtetolerantie en hittebestendigheid verbeteren. Geavanceerde genomische en dierveredelingstechnieken zijn een win-winsituatie op economisch en ecologisch vlak. Die technieken leiden tot een lager voedergebruik en minder emissies, wat besparingen voor de landbouwers en minder blootstelling aan volatiele prijsschommelingen met zich meebrengt. Een betere veerkracht vereist ook betere huisvesting en ventilatie, bescherming tegen overstromingen en andere klimaatbestendige infrastructuur.

Onderzoek en innovatie op het gebied van duurzame praktijken en technologie zijn essentieel voor een veerkrachtigere veehouderij in de EU[15]. **De EU moet zich ook richten op het opschalen en toepassen van oplossingen.** Dat betekent steun voor intensievere en beter gecoördineerde inspanningen op het gebied van onderzoek naar en innovatie van duurzame veehouderijsystemen, de **ontwikkeling en toepassing** van praktische instrumenten zoals besluitvormingssystemen, sensoren, big-datatoepassingen, robotica, oplossingen voor vroegtijdige waarschuwing en precisielandbouw, waarbij een systeemgebaseerde en plaatsgebonden aanpak wordt bevorderd. Om de impact in de praktijk te versnellen, **moet innovatie beter worden afgestemd op de behoeften van landbouwers**. Oplossingen voor veerkracht in regio's en productiesystemen moeten zo sneller worden getest, opgeschaald en uitgerold. Dat zal worden ondersteund door de komende nieuwe strategische aanpak van onderzoek en innovatie AGRI 2040 en Food 2040. In deze nieuwe aanpak wordt vee aangemerkt als een belangrijk actiegebied voor onderzoek en innovatie en wordt de nadruk gelegd op een betere valorisatie van onderzoeks- en innovatieresultaten in start-ups, scale-ups en volledige industriële toepassing.

Veerkracht vereist ook dat de veehouderij minder afhankelijk wordt van ingevoerde productiemiddelen en beter kan vertrouwen op binnenlandse en circulaire hulpbronnen, zoals ontwikkeld in het eiwitplan en het meststoffenactieplan. Nauwere integratie met kandidaat-lidstaten en partnerlanden biedt kansen om de veerkracht en strategische autonomie van de Unie te versterken door geleidelijk meer geïntegreerde en duurzame agrovoedingswaardeketens te ontwikkelen.

Voorbeeld van coöperatieve investeringsprojecten voor veerkracht:

- installatie van zonnepanelen op het landbouwbedrijf en een gedeelde biogaseenheid met mest, waardoor de afhankelijkheid van externe energie en meststoffen daalt;
- bouw van een systeem voor wateropslag en -recycling om droogte en hittegolven het hoofd te bieden;
- zich aansluiten bij een collectief beleggingsfonds en een klimaatverzekeringsregeling die het beleid van de lidstaten ondersteunt om het inkomen tijdens extreme weersomstandigheden te stabiliseren.

[15] Verschillende financiële instrumenten in het kader van het MFK voor de periode na 2027 zouden een sterkere en meer gecoördineerde inspanning op het gebied van onderzoek naar en innovatie in duurzame en veerkrachtige veehouderijsystemen kunnen ondersteunen. Daaronder zouden vallen: diergezondheid en dierenwelzijn, ziektepreventie en vaccins, gemengde systemen, aanpassing aan en beperking van de klimaatverandering, vermindering van de milieueffecten, efficiëntie van diervoeders en nutriënten, genetische hulpbronnen en veredeling voor weerbaarheidskenmerken, oplossingen voor de circulaire bio-economie, sociale innovatie en digitale technologie.

De lidstaten moeten **landbouwpraktijken blijven ondersteunen die veerkracht en duurzaamheid in hun bedrijfsmodellen integreren, zoals biologische landbouw**, en de overgang naar veerkracht op lange termijn stimuleren door middel van overgangsbetalingen. **Maatregelen voor generatievernieuwing** moeten de specifieke situatie van de veehouderij beter weerspiegelen.

Betere samenwerking in de toeleveringsketen kan helpen de prijsvolatiliteit te verminderen en de toegang tot inputs te verbeteren, terwijl deelname aan platforms voor kennisuitwisseling en innovatiepartnerschappen de verspreiding van goede praktijken kan versnellen.

Voorbeeld: in een voor bluetongue, nodulaire dermatose of aviaire influenza kwetsbaar gebied zetten de autoriteiten en belanghebbenden een gecoördineerd ziektepreventiesysteem op:

- De lidstaten cofinancieren via NRP-plannen betere bioveiligheid (ontsmettingscentra, gecontroleerde toegang tot landbouwbedrijven, scheidingszones).
- Landbouwers krijgen via NRP-fondsen opleiding via adviesdiensten en groepen van het Europees Innovatiepartnerschap voor productiviteit en duurzaamheid in de landbouw (EIP-AGRI) over ziektepreventie en noodplanning.
- De lidstaten en de waardeketen van de veehouderij starten een kader voor kostendeling om gezamenlijk reacties op ziekte-uitbraken te financieren, zoals compensatie voor getroffen producenten, op basis van vooraf vastgestelde financiële mechanismen (de kosten voor uitroeiing, inperking en herstel zijn verdeeld over publieke en particuliere heffingen/verzekeringspools).
- Er wordt een publiek-privaat vaccinatie- en surveillanceprogramma uitgerold naarmate nieuwe vaccins beschikbaar worden via onderzoek en innovatie die de EU ondersteunt.

De lidstaten spelen een centrale rol bij de omzetting van deze doelstellingen in praktische ondersteuning ter plaatse:

- door investeringen in veerkracht op te nemen in hun NRP-plannen en de toegang van landbouwers tot instrumenten voor ziektepreventie te verbeteren;
- door verzekeringen en collectieve beleggingsfondsen te bevorderen die zijn toegesneden op de veehouderij;
- door ervoor te zorgen dat deskundigheid op het gebied van de veerkracht van de veehouderij deel zijn van opleidingen en bedrijfsadviesdiensten voor de landbouw;
- door investeringen en agromilieu- en klimaatacties te ondersteunen, met inbegrip van efficiëntieregelingen, die bijdragen tot het behoud en het duurzame gebruik van **genetische hulpbronnen voor de veehouderij** die de sector veerkrachtiger maken en biodiversiteit, gezonde bodems en waterweerbaarheid steunen als fundamenten van een veerkrachtige veehouderij;
- door maatregelen te overwegen om tekorten aan veterinaire diensten op het platteland aan te pakken, bijvoorbeeld met gerichte stimulansen of digitale raadplegingen, en digitale vaardigheden, connectiviteit en investeringen op het niveau van landbouwbedrijven te ondersteunen;
- door producentenorganisaties, coöperatieve modellen en sectorale interventies in het kader van het GLB te ondersteunen, zodat landbouwers een betere onderhandelingspositie verkrijgen en ze risico's collectief kunnen beheren.

3.2. Een concurrerende veehouderij op Europees en mondiaal niveau

Om doeltreffend te concurreren op de wereldmarkt heeft de veehouderij een voorspelbaarder langetermijnkader voor investeringen nodig, moet de sector gebruikmaken van de hefboomwerking van geavanceerde technologie en innovatieve praktijken, en kunnen profiteren van een gelijk speelveld en minder regeldruk. Wil de Europese waardeketen concurrerend blijven en nieuwe toetreders tot het beroep aantrekken, moet de huidige dekapitalisatietrend een halt worden toegeroepen en moet de winstgevendheid worden verhoogd. De handhaving van hoge EU-normen voor voedselveiligheid en diergezondheid, dierenwelzijn en milieu moet de sector helpen krachtig te reageren op de druk van de wereldwijde concurrentie.

De prioriteit is de investeringskloof in deze sector te dichten en de toepassing van innovatie en digitalisering te stimuleren. De bedoeling is om de sector moderner, concurrerender en duurzamer te maken. Veel (jonge en nieuwe) veehouders hebben grote bedragen aan aanloopkapitaal nodig voor moderne infrastructuur, machines en mestbeheersystemen. In het fi-compass wordt het financieringstekort voor de veehouderij geraamd op meer dan 18 miljard EUR[16].

Hoewel de Commissie momenteel het effect van haar evaluatie over dierenwelzijn beoordeelt, wordt in bepaalde studies geschat dat de overgang naar kooivrije veehouderijsystemen aanzienlijke investeringsbehoeften met zich meebrengt[17]. **Dergelijke financieringsbehoeften kunnen niet uit één bron worden gehaald, maar instrumenten en maatregelen van zowel de EU als de lidstaten moeten daarvoor worden gecombineerd.** Het gaat onder meer om een betere marktvergoeding, overheidssteun, toegang tot financiële instrumenten en particuliere investeringen, het benutten van het potentieel van nieuwe circulaire bedrijfsmodellen en een betere valorisatie van bijproducten. Daarnaast zijn vaardigheden, financiële geletterdheid en adequaat advies, alsook een stabieler en duidelijker rechtskader nodig.

Het GLB blijft een belangrijk instrument om het inkomen van landbouwers te ondersteunen, hen te stimuleren duurzaamheidsinspanningen te leveren en investeringssteun te verlenen. De volgende financieringsperiode biedt mogelijkheden die zijn afgestemd op verschillende behoeften, van kleine en grote landbouwbedrijven. Met verschillende maatregelen, waaronder investeringen in infrastructuur en steun voor

---

16 https://www.fi-compass.eu/library/market-analysis/financial-gap-eu-agricultural-sector?page=1.

17 *Studies in opdracht van landbouworganisaties om het effect van de overgang naar kooivrije systemen in de legkippen- en varkenssector te ramen, wijzen op een investeringsbehoefte op EU-niveau van ongeveer 6,7 miljard EUR voor de varkenssector[1] (0,02 EUR per kg varkensvlees voor een afschrijvingsperiode van 15 jaar), en 2,6 miljard EUR voor de legkippensector[2] (0,0017 EUR per ei voor een afschrijvingsperiode van 15 jaar). De kosten vloeien voornamelijk voort uit de noodzaak om bestaande huisvestingsfaciliteiten om te bouwen of te vervangen en de infrastructuur en uitrusting te installeren die nodig zijn voor kooivrije productie. Die gegevens worden slechts bij wijze van voorbeeld aangehaald. De Commissie bereidt een effectbeoordeling voor waarin alle relevante gegevens en kwesties in verband met haar geplande voorstellen worden geanalyseerd.*

[1] Potori et al. (2024). *An Assessment of the Impacts of the Phasing Out of Cages in EU Livestock Farming: The Pig Sector*. Landbouw, 14 (1), 111.

[2] Majewski et al. (2024). *An Assessment of the Impacts of the Phasing Out of Cages in EU Livestock Farming: The Layer Sector*. *Agriculture*, 14(2), 187.

innovatieve projecten, kunnen de voorgestelde NRP-plannen en het EFC helpen de investeringen in duurzaamheid, concurrentievermogen en veerkracht op te schalen.

De Commissie **zal alle opties in overweging nemen, waaronder onderzoek naar een mogelijk specifiek financieel instrument voor de veehouderij om het financieringstekort voor investeringen in de overgang naar betere duurzaamheid en dierenwelzijn te overbruggen**.

De lidstaten moeten ook andere initiatieven overwegen, zoals betere toegang tot leningen, door de staat gegarandeerde leningen, instrumenten voor overheidsopdrachten, marktmaatregelen en gunstigere leningsvoorwaarden voor alle (en vooral voor jonge en nieuwe) landbouwers. Op basis van de resultaten van de wetgevingsherziening, zal de Commissie samen met de Europese Investeringsbank de preferentiële toegang tot leningen onderzoeken voor landbouwers die overstappen op kooivrije systemen. Regelingen die koolstoflandbouw en natuurcredits belonen, kunnen extra waarde opleveren voor landbouwbedrijven die investeren in duurzamere veehouderijsystemen.

Naast financiering is het cruciaal te zorgen voor een **stabiel, voorspelbaar en duidelijk rechtskader** dat langetermijnplanning en investeringen mogelijk maakt. Dat zal het vertrouwen van beleggers vergroten en investeringsbeslissingen vergemakkelijken: die investeringen worden vaak over tientallen jaren terugbetaald. **Vergunningsprocedures** van nationale, regionale en lokale autoriteiten dragen bij aan deze onzekerheid en moeten prioritair worden aangepakt. Om de rechtszekerheid voor zowel marktdeelnemers als overheidsinstanties te vergroten, heeft de Commissie eind 2025 een voorstel ingediend over snellere vergunningsprocedures[18] en een voorstel over snellere milieubeoordelingen. Een stresstest van de vogelrichtlijn en de habitatrichtlijn is aan de gang en de Commissie zal hieraan in voorkomend geval follow-up geven met verdere maatregelen.

Om de landbouwers te kunnen belonen, moet de consument beter worden geïnformeerd. **De verwachtingen van de consument moeten worden afgestemd op eerlijke prijsstellingsmechanismen en er moet worden gestreefd naar marktdiversificatie** om te kunnen profiteren van hoogwaardige markten.

Een groter concurrentievermogen moet eerlijk zijn. De positie van landbouwers in de voedselketen verbeteren en landbouwers beschermen tegen oneerlijke handelspraktijken is al lang een prioriteit. De herziening van de richtlijn oneerlijke handelspraktijken[19], voortbouwend op de ervaringen tot dusver, zal hiertoe bijdragen. Landbouwers moeten **beter worden vergoed, ook voor opkomende economische activiteiten die verband houden met de ontwikkeling van de bio-economie en de valorisatie van bijproducten**. De Commissie zal nagaan hoe die aspecten het best kunnen worden geïntegreerd in de werkzaamheden van het EU-waarnemingscentrum voor de agrovoedingsketen om te zorgen voor markttransparantie in de hele waardeketen en vertrouwen op te bouwen.

Duurzaamheid en circulariteit zijn een sterke businesscase voor landbouwers. Circulaire praktijken en de bio-economie vergroten de autonomie op vlak van diervoeders en maximaliseren de benutting van biomassa (waaronder dierlijke bijproducten), wat leidt

[18] Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Richtlijnen (EU) 2018/2001, (EU) 2019/944 en (EU) 2024/1788 wat betreft het versnellen van de vergunningsprocedures — COM(2025) 1007.

19 Richtlijn (EU) 2019/633 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake oneerlijke handelspraktijken in de relaties tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen (ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/633/oj).

tot minder afval en een voorspelbaarder inkomen voor landbouwers. **Bijproducten zoals wol of mest zijn geen afval, maar eerder hulpbronnen** die waarde hebben en voor meerdere doelen kunnen dienen in de circulaire bio-economie. De kenmerken en het potentieel ervan moeten in de wetgeving worden erkend. Actoren verderop in de keten (bv. zuivel- of vleesproducenten) zien steeds vaker het voordeel van het aanbieden van beloningen aan landbouwers die de emissies op het landbouwbedrijf verminderen, waardoor duurzame veehouderij concurrerender wordt.

Betere integratie van de voedselketen en de **ontwikkeling van kwaliteitsnormen voor vlees** moeten ook bijdragen tot het concurrentievermogen. Het potentieel van de integratie van melk- en vleesvee moet verder worden bevorderd. Beter afgestemde toeleveringsketens kunnen de economische en milieuprestaties van zuivel- en rundvleessystemen verbeteren. Waardeketens van hoge kwaliteit in plattelandsgebieden en infrastructuur zijn even belangrijk. Uit de ervaring met de ontwikkeling van producentenorganisaties en coöperaties blijkt hoe die instrumenten, die zijn opgenomen in de verordening tot vaststelling van een gemeenschappelijke marktordening (GMO)[20], de positie van landbouwers in de waardeketen helpen versterken en hun aandeel in de gecreëerde waarde helpen vergroten.

Eerlijkheid is niet alleen iets interns, maar ook externs. Wederkerigheid en een betere afstemming van productienormen over de hele wereld vereisen passende controles, doeltreffende waarborgen en een voortdurende inzet voor hoge normen. Aan die duidelijke prioriteit wordt momenteel al aan gewerkt. De invoer van producten die volgens minder strenge normen worden geproduceerd, benadeelt niet alleen de EU-producenten commercieel, maar zorgt er ook voor dat emissies niet worden beperkt maar slechts op andere plaatsen vrijkomen. Er wordt momenteel intensief gewerkt aan strengere controles op levensmiddelen, dierlijke en plantaardige producten die in de EU worden ingevoerd[21]. Vrijwaringsmaatregelen zijn standaardpraktijken in door de Unie gesloten overeenkomsten en beschermen Europese landbouwers tegen schadelijke invoer. Die maatregelen omvatten goed aangepaste tariefcontingenten met volumes die gekoppeld zijn aan de marktomstandigheden in de EU en automatische vrijwaringsclausules voor bepaalde overeenkomsten die een extra beschermingslaag bieden. Strenge voedselveiligheidsnormen, in het bijzonder voor het gebruik van antimicrobiële stoffen en hormonen, worden streng gehandhaafd. **De regels voor dierenwelzijn worden herzien om de normen voor ingevoerde producten beter op elkaar af te stemmen.** Voor de toekomstige financiële periode zal de Unie dankzij een voorstel tot oprichting van een collectief vangnet met een aanzienlijk budget de landbouwers beter kunnen beschermen in tijden van marktvolatiliteit. Daarnaast zal de Commissie zich inzetten voor een specifieke **agrovoedingsdiplomatie en haar missies en afzetbevorderingsmaatregelen op hoog niveau opvoeren om nieuwe marktkansen voor de Europese uitvoer te creëren**.

Vereenvoudiging is essentieel voor het concurrentievermogen. Er is belangrijk werk verricht, maar er zijn verdere inspanningen nodig om de agrovoedingssector te laten profiteren van een rechtskader dat innovatie en concurrentie bevordert, met inachtneming van dierenwelzijn, welzijn en de normen voor de veiligheid van levensmiddelen en diervoeders. De lopende discussie over de omnibus voedsel- en diervoederveiligheid zal

[20] Verordening (EU) nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 tot vaststelling van een gemeenschappelijke ordening van de markten voor landbouwproducten en tot intrekking van de Verordeningen (EEG) nr. 922/72, (EEG) nr. 234/79, (EG) nr. 1037/2001 en (EG) nr. 1234/2007 van de Raad (ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/oj).

[21] Commissie kondigt verscherpte controles aan op producten die in de EU worden ingevoerd.

leiden tot de broodnodige vereenvoudiging. De **hygiënewetgeving van de EU** moet flexibeler worden en er moet beter gebruik worden gemaakt van de daarin vervatte flexibiliteitsbepalingen, zodat de structuur en indeling van slachthuizen met een geringe capaciteit kunnen worden aangepast. Daarbij moet een doeltreffend evenwicht worden gevonden tussen voedselveiligheid, normen voor dierenwelzijn en operationele uitvoerbaarheid. De voorgestelde wijziging van het regelgevingskader voor **toevoegingsmiddelen** voor diervoeding in de omnibus voor levensmiddelen en diervoeders zal gunstig zijn voor de ontwikkeling en beschikbaarheid van nieuwe innovatieve toevoegingsmiddelen voor diervoeders. Daarnaast wordt er gewerkt aan de nodige verdere vereenvoudigingen, onder meer in het kader van de bredere uitvoeringsdialogen en de **voedseldialogen**. Bovendien **moeten de regels voor dierlijke bijproducten worden aangepast** om de circulaire economie te vergemakkelijken, zonder de normen voor dierenwelzijn en de veiligheid van levensmiddelen en diervoeders in gevaar te brengen.

3.3. Duurzame veehouderij

Investeren in duurzaamheid is investeren in de landbouw op lange termijn. Hogere dierenwelzijnsnormen kunnen betere economische resultaten opleveren, alsook een lager ziekterisico en bredere steun, mits welzijnswinsten zich vertalen in meetbare voordelen op het gebied van gezondheid, productiviteit of premiumprijzen — een netto-effect dat varieert afhankelijk van de sector en de marktomstandigheden. Efficiënt stikstofgebruik in voedsel- en bio-economiesystemen[22], onder meer door het gebruik van efficiënte meststoffen, beschermt het water en de bodem en vermindert de inputkosten. Klimaatbestendige infrastructuur kan tegen de gevolgen van extreme weersomstandigheden en op lange termijn rendement opleveren.

Het succes hangt af van het investeringsvermogen van de landbouwers. Daarom moet de overgang naar meer duurzaamheid **eerlijk en evenwichtig** zijn. Een grotere duurzaamheidsambitie roept vragen op over de **verdeling van de kosten over de waardeketen**. In sommige gevallen kan de overgang naar meer duurzaamheid leiden tot hogere productiekosten voor landbouwers, lagere opbrengsten of een lagere bezettingsdichtheid. Bij sommige landbouwpraktijken, zoals biologische landbouw, is het mogelijk grote ambities op het gebied van milieu en dierenwelzijn te handhaven zonder dat de landbouwers aan winstgevendheid moeten inboeten. Voor andere systemen, waarbij de landbouwers of de rest van de toeleveringsketen die kosten niet volledig kunnen opvangen, worden die kosten uiteindelijk weerspiegeld in hogere voedselprijzen. Die dragen de consumenten, zonder dat het inkomen van de producenten toeneemt en met het risico dat de vraag afneemt. Dat onderstreept de noodzaak van een zorgvuldig afgestemde overgang die duurzaamheidsvoordelen oplevert voor landbouwers en de samenleving, en tegelijkertijd afwegingen maakt en de maatschappelijke aanvaardbaarheid in stand houdt.

De Unie en de lidstaten moeten de landbouwers de kans bieden om de voor hun individuele landbouwbedrijven en -praktijken meest geschikte maatregelen ter ondersteuning van die overgang te kiezen. Ze moeten gemakkelijker kunnen beslissen hoe ze hun bedrijven duurzamer maken.

[22] De EU-strategie voor de bio-economie "Een strategisch kader voor een concurrerende en duurzame bio-economie in de EU" (COM/2025/960 final) zal beste bio-economiepraktijken en innovaties beoordelen om het stikstofgebruik in bio-economiesystemen en waardenetwerken efficiënter te maken.

Duurzaamheidsovereenkomsten voor de waardeketen waarbij alle actoren, waaronder de intermediaire en detailhandelssector, een deel van de verantwoordelijkheid op zich nemen, zijn veelbelovende manieren om een eerlijke overgang te ondersteunen. Zo kan de detailhandel hogere normen van de landbouwers belonen. De Commissie, de lidstaten en particuliere actoren moeten een dergelijke vorm van samenwerking verder bevorderen.

Elke langetermijnvisie voor de veehouderij moet beginnen met de diversiteit ervan. Een uniforme benadering past niet bij de rijke diversiteit van de EU. Daarvoor zijn op maat gemaakte, plaatsgebonden oplossingen nodig die de lokale realiteit weerspiegelen en voortbouwen op de troeven van de regio's.

Voortbouwend op de reeds geboekte vooruitgang, waardoor de **Europese veehouderij tot de meest productieve en ecologisch efficiënte[23] ter wereld behoort**, biedt het ontwerp van de nieuwe programmeringsperiode een kans om die diversiteit om te zetten in tastbare acties die richting geven op lange termijn.

Dierenwelzijn staat centraal in de zorgen van burgers als het gaat om veehouderij. Zoals het Europees Parlement heeft verklaard, biedt de verwachte wereldwijde toename van de consumptie van dierlijke eiwitten de EU een kans om zich te positioneren als wereldleider op het gebied van klimaat- en diervriendelijke landbouw. Handhaving van bestaande regels en geleidelijke follow-up van het Europees burgerinitiatief "End the Cage Age" is nodig om tegemoet te komen aan de bezorgdheden van de burgers. Daarbij moet bijzondere aandacht gaan naar sectoren waar een overgang naar een niet-ingesloten huisvestingssysteem haalbaar is. Dat moet wetenschappelijk onderbouwd zijn, met voldoende overgangstijd en financiële steun zodat landbouwers zich kunnen aanpassen. Gezien de omvang van de nodige investeringen zal voor de overgang steun nodig zijn tijdens de volgende financieringsperiode en daarna.

Hoge welzijnsnormen verbeteren de hulpbronnenefficiëntie, bijvoorbeeld door de sterftecijfers te verlagen, de productieve levensduur van dieren te verlengen en de voederconversie te verbeteren. Hoewel **mannelijke eendagskuikens** in de legkippensector doorgaans worden gedood, kan aan de ethische eisen van de burgers worden voldaan door deze praktijk een halt toe te roepen en gebruik te maken van de nu beschikbare in-ovogeslachtsbepalingstechnologie. Die technologie kan de reputatie van de eiersector van de EU als hoogwaardige, ethisch geproduceerde goederen verbeteren. Hoewel die technologie in bepaalde lidstaten beschikbaar is en wordt gebruikt, is die nog niet volledig toegankelijk en betaalbaar voor kleine en middelgrote broederijen in de hele EU. Verdere inspanningen zijn nodig om de kosten te verlagen en de uitrol op te schalen. De Commissie is voornemens om tegen [eind 2026] een **gerichte herziening van de regels inzake dierenwelzijn voor legkippen en vleeskuikens** voor te stellen. Daarbij ligt de nadruk op de geleidelijke afschaffing van kooien, praktische welzijnsindicatoren voor landbouwbedrijven, het einde van het systematisch doden van mannelijke kuikens en gelijkwaardige invoervereisten. Om de overgang naar het niet meer doden van mannelijke eendagskuikens te valoriseren, zal de Commissie onderzoeken of de regels voor het merken van eieren kunnen worden geactualiseerd om consumenten, ook in derde landen, beter te informeren over de verbeteringen die landbouwers hebben doorgevoerd. Tegen het tweede kwartaal van 2027 zal een soortgelijk voorstel betrekking hebben op het **welzijn van varkens**, met inbegrip van de overgang van kratten naar hoksystemen.

[23] FAO: broeikasgasemissies van agrovoedingssystemen, mondiale, regionale en nationale trends, 2000–2022.

Het debat over de uitvoer van levende dieren naar derde landen, voornamelijk voor onmiddellijke slacht, is de afgelopen jaren van belang geworden. Nieuwe uitbraken en terugkerende dierziekten in de EU-lidstaten leiden tot — soms ongerechtvaardigde — regelmatige handelsbelemmeringen. Daarnaast vormen natuurrampen en wisselende veiligheidssituaties in de buurt van de landen van bestemming een bedreiging voor de planning van dergelijke praktijken, zowel op de weg als op zee. Die omstandigheden wekken mogelijk ook bezorgdheid over het dierenwelzijn. Daarom zal de Commissie uitgebreid in dialoog gaan met belanghebbenden, het maatschappelijk middenveld en derde landen van bestemming. Afhankelijk van de resultaten daarvan zal ze ook verdere stappen en mogelijke alternatieven overwegen voor de uitvoer van slachtdieren uit de EU naar derde landen, met behoud van de marktposities van de Europese veehouders.

Aan die hoge normen voor EU-producenten moet worden voldaan met wederzijdse eisen voor ingevoerde producten, met adequate handhavingsinstrumenten. In derde landen zijn de praktijken op het gebied van dierenwelzijn mogelijk minder streng, terwijl EU-burgers verwachten dat alle producten op de EU-markt voldoen aan hoge welzijnsnormen. Modernere EU-regels voor dierenwelzijn en handelsovereenkomsten van de EU bieden een onmisbare kans om **gelijkwaardige eisen inzake dierenwelzijn voor ingevoerde producten in te voeren**, in overeenstemming met de normen van de Wereldhandelsorganisatie (WTO).

De aanhoudende inspanningen om de emissies van vee te verminderen, blijven een van de prioriteiten. Hoewel de darmmethaanemissies van vee in de EU op mondiaal niveau een klein aandeel vertegenwoordigen, vormen ze de grootste bron[24] van landbouwemissies in de EU. Om die emissies aan te pakken, is een wetenschappelijke, op systemen gebaseerde aanpak nodig, die voortbouwt op bestaande goede praktijken en verder wordt ondersteund door innovatie en technologie. Klimatologisch gezien heeft niet elk productiesysteem dezelfde externe effecten en mogelijkheden om die emissies aan te pakken. Daarmee moet ook rekening worden gehouden.

In de eerste plaats **vereist een doeltreffend methaanreductiebeleid nauwkeurige metingen**. Bepaalde bestaande raammethoden voor emissies van vee weerspiegelen niet volledig de werkelijke variatie in emissies tussen verschillende productiesystemen, rassen en voederregimes. Met de IPCC-methoden van niveau 1 en niveau 2 zouden de verbeteringen op landbouwbedrijven en genetische diversiteit worden ondergewaardeerd. Verdere dialoog is aan de gang om na te gaan of het nodig is rekening te houden met de biogene aard van methaanemissies als deel van een koolstofcyclus op korte termijn. Er zijn meer verfijnde benaderingen nodig om de werkelijke beheerspraktijken beter weer te geven en te zorgen voor een nauwkeurigere en eerlijkere beoordeling van de klimaatprestaties van de veehouderij. De Commissie zal daarom werken aan een **geharmoniseerde methode voor broeikasgasemissies in de veehouderij op bedrijfsniveau ontwikkelen en monitoringinstrumenten bevorderen** die beter aansluiten bij de maatregelen die op bedrijfsniveau worden uitgevoerd en die beter zijn afgestemd op de behoeften van de veehouderij in de EU. Daarbij zal ze voortbouwen op de werkzaamheden die bepaalde lidstaten[25] hebben aangevat met het oog op de ontwikkeling van emissies van niveau 3 die helpen de emissieboekhouding nauwkeuriger

[24] BOSCO, S., CHEN, M., BIELZA, M., MONTERO CASTAÑO, A., SCHIEVANO, A. et al., Veevoeders en duurzaamheid: milieu-, klimaat- en productiviteitsresultaten in kaart brengen, Bureau voor publicaties van de Europese Unie, Luxemburg, 2025, https://data.europa.eu/doi/10.2760/3398918 (online), JRC143817.

[25] Ierse federatie voor veehouderij: https://www.icbf.com/methane/.

en gedifferentieerder te maken. Die werkzaamheden zullen verband houden met de verdere ontwikkeling van productiemethoden in het kader van de handelsnormen en de EU-aanpak op basis van topkwaliteit (zie punt 3.5 hieronder). De resultaten moeten ook de nationale broeikasgasinventarissen van de lidstaten nauwkeuriger maken. De EU staat ook klaar om risicobeperkende en meetpraktijken uit te wisselen met mondiale partners, in overeenstemming met haar mondiale leiderschap op het gebied van methaanreductie via het mondiale methaanpact en aanverwante initiatieven. In nauwe samenwerking met vertegenwoordigers van landbouwers en belanghebbenden in de voedselwaardeketen ontwikkelt de Commissie een **vrijwillig duurzaamheidskompas voor landbouwers**. Met dat wetenschappelijk onderbouwde kader zullen de belangrijkste dimensies van duurzaamheid in verschillende landbouwsystemen op een praktische en vergelijkbare manier worden beoordeeld. Het kompas kan ook worden gebruikt als beheersinstrument om beslissingen te sturen, de vooruitgang te volgen en op transparante wijze verslag uit te brengen over de prestaties in de loop van de tijd, en om premieregelingen of contracten aan te gaan die geverifieerde emissiereducties, verbeterd dierenwelzijn en de levering van ecosysteemdiensten belonen. Het zal het mogelijk maken de **prestaties te beoordelen op basis van de in de praktijk behaalde resultaten**, waarbij geleidelijk wordt afgestapt van een op eisen gebaseerde aanpak. Daarnaast beoordeelt de Commissie op basis van een proefcertificeringsmethode de opname van emissiereducties in de veehouderij in het toepassingsgebied van de verordening koolstofverwijdering en koolstoflandbouw (CRCF).

Er moet ook rekening worden gehouden met het feit dat voedselproductie inherent geworteld is in natuurlijke biologische processen en, ondanks strenge EU-normen, **onvermijdelijke endogene emissies** veroorzaakt die bepaalde wisselwerkingen met zich meebrengen die niet volledig kunnen worden geëlimineerd. De vraag is een belangrijke drijvende kracht van de overgang, zoals uiteengezet in het eiwitplan, en het is belangrijk te erkennen dat een verminderde EU-productie kan leiden tot meer invoer en hogere emissies in regio's buiten de EU.

Verdere vooruitgang bij de vermindering van broeikasgasemissies moet gebaseerd zijn op een combinatie van doeltreffende beleidsmaatregelen en stimulansen, het potentieel van genetische verbeteringen, innovatie en technologie, onder meer in voederstrategieën. In het kader van het toekomstige GLB zal de Commissie **de lidstaten aanbevelingen doen** en hen een **instrumentarium van de meest doeltreffende praktijken** aanreiken waaruit ze kunnen kiezen. Zoals weergegeven in de methaanstrategie van de EU 2020, kunnen de lidstaten hun strategieën ontwerpen op basis van hun specifieke situatie, rekening houdend met investeringen in efficiëntieverbeteringen voor minder emissies, zoals methaanreducerende rassen, precisielandbouw en geavanceerd mestbeheer, zoals biogas, verbeterde behandelingstechnologie en emissiebeperkende oplossingen in binnenlandbouwsystemen. Bovendien bieden technologische oplossingen een aanzienlijk risicobeperkingspotentieel dat kan leiden tot een daling van de broeikasgasemissies met ten minste 16 % tegen 2040[26]. Daarom kan een combinatie van ambitieuze maatregelen en stimulansen van het GLB, samen met technologie en innovatie, de emissies aanzienlijk beperken en bijdragen tot de klimaatdoelstelling voor 2040.

De lidstaten krijgen de kans om **investeringen in biogas en biomethaan** op te nemen in hun toekomstige NRP-plannen en/of die te ondersteunen met andere nationale programma's. De kaderregeling inzake staatssteun biedt ook verschillende opties voor dergelijke steun. Biogasinstallaties zetten mest en landbouwresiduen om in hernieuwbare

[26] Raming van DG AGRI op basis van eigen berekeningen en scenario's zoals beschreven in het verslag over de landbouwvooruitzichten 2022.

energie, digestaat voor bemesting en in sommige gevallen ontwaterd digestaat in strooisel voor vee. De geproduceerde energie kan op een landbouwbedrijf worden gebruikt of zelfs worden doorverkocht, in het bijzonder door de EU-regeling voor biomethaan. Dat genereert aanvullende inkomsten, maakt landbouwbedrijven veerkrachtiger en levensvatbaarder en vermindert de afhankelijkheid van ingevoerde fossiele brandstoffen en synthetische meststoffen.

De bescherming van natuurlijke hulpbronnen tegen verontreiniging en het waarborgen van een goede bodemgezondheid zijn onmisbaar voor een langetermijnstrategie voor de toekomst van de veehouderij. Gezien de grote diversiteit hebben bepaalde veehouderijpraktijken een aanzienlijk effect op het milieu wat negatieve externe effecten (zoals nutriëntenverliezen, luchtemissies enz.) betreft, zeker in gebieden met een hoge veeconcentratie. Andere praktijken zoals extensieve begrazing en biologische landbouw zijn daarentegen voor het natuurbeheer en -behoud. Daarom moeten milieu-uitdagingen op maat en in partnerschap met landbouwers worden aangepakt.

Het toekomstige GLB biedt een kans om vooruitgang te boeken op weg naar betere milieuprestaties.

De lidstaten moeten samenwerking in de hele waardeketen bevorderen en kunnen steun verlenen, bijvoorbeeld in gebieden met een hoge veedichtheid, om het mest- en nutriëntenbeheer te verbeteren en de druk op natuurlijke hulpbronnen te verminderen, onder meer door gebruik te maken van de nieuwe interventies die de Commissie in haar GLB-voorstel heeft voorgesteld. De lidstaten beschikken over instrumenten om op basis van hun behoeften meer steun te verlenen aan op grazen gebaseerde systemen. Ze worden ook aangemoedigd om het gebruik van bodembedekkers, diverse vruchtwisselingen en alternatieve voederbronnen uit te breiden, steun te verlenen om de mestopslagcapaciteit te vergroten en de procedures voor investeringen in hernieuwbare energie, infrastructuur voor nutriëntenrecycling en precisielandbouw te vereenvoudigen. Voor de verwezenlijking van die doelstellingen is het belangrijk de steun voor biologische landbouw voort te zetten.

De Commissie zal met de steun van de werkstroom voor vee de uitwisseling van kennis en beste praktijken stimuleren, met als doel tegen 2027 een **platform voor veehouderij op te zetten met een uitgebreid register van bewezen oplossingen** voor klimaat, milieu en dierenwelzijn. Dit register zal doeltreffende risicobeperkende maatregelen in kaart brengen, succesvolle benaderingen op landbouwbedrijven onder de aandacht brengen en richtsnoeren verstrekken over de GLB-instrumenten en steunmechanismen die beschikbaar zijn om de toepassing ervan te vergemakkelijken.

EU-landbouwers houden zich al aan strenge milieunormen die zijn vastgelegd in verschillende wetgevingsteksten, waarvan sommige aanzienlijke gevolgen hebben voor de activiteiten van landbouwers. **De Commissie evalueert en test een aantal van die regels in het kader van een bredere vereenvoudigingsinspanning.**

De evaluatie van de **nitratenrichtlijn**[27] wordt binnenkort gepubliceerd. Als follow-up van het verslag zal de Commissie met de lidstaten blijven samenwerken om beste praktijken en het vereenvoudigingspotentieel in kaart te brengen wat betreft het nutriëntenbeheer op het niveau van het landbouwbedrijf, de kalenderlandbouw, het bijhouden van registers en de bemesting voor kleine landbouwbedrijven. De bedoeling is de uitvoering van de regels

[27] Richtlijn 91/676/EEG van de Raad van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen. PB L 375 van 31.12.1991, blz. 1 (ES, DA, DE, EL, EN, FR, IT, NL, PT) (ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1991/676/oj).

te optimaliseren en rekening te houden met technologische druk en klimaatverandering. Daarnaast moeten onnodige lasten tot een minimum worden beperkt en moeten de maatregelen evenredig en doeltreffend zijn om aan de waterkwaliteitsnormen van de EU te voldoen. De Commissie zal de lidstaten adviseren over de mogelijkheden om de **uitvoering van de richtlijn te vereenvoudigen, bijvoorbeeld voor bepaalde duurzame veehouderijpraktijken, en zal ook met het nitraatcomité van gedachten wisselen over het evaluatieverslag**.

De Commissie voert ook een stresstest uit van de regels van de vogelrichtlijn en de habitatrichtlijn, die deel zal uitmaken van een verslag dat eind 2026 moet worden ingediend en als basis zal dienen voor toekomstige besluiten. Het voorstel voor snellere **vergunningsprocedures en het voorstel voor een verordening inzake snellere milieubeoordelingen** (2025/0391 (COD)) komt al gedeeltelijk tegemoet aan de al lang bestaande vraag om het vergunningsproces te versnellen en voorspelbaarder te maken. Gerichte facilitering van vergunningsprocedures is ook belangrijk in het kader van de herziening van de wetgeving waarbij kooien in de legkippen- en varkenssector geleidelijk worden afgeschaft. Bovendien is dergelijke facilitering gerechtvaardigd omdat het aantal gehouden dieren in aangepaste stallen constant zou blijven. **Een van de sleutels voor een betere afstemming tussen milieudoelstellingen en de vitaliteit van de landbouw is innovatie.** In de EU produceerde de veehouderij tussen 2016 en 2019 jaarlijks meer dan 1,4 miljard ton mest. Hoewel mest in bepaalde regio's in verband wordt gebracht met stikstofverontreiniging, kan mest met de nodige innovatie ook kansen bieden. De Commissie onderzoekt of het mogelijk is de handeling inzake renure uit te breiden tot bepaalde soorten vloeibare digestaten op basis van mest met passende milieuwaarborgen. Ze zal in het derde kwartaal van 2026 een eerste voorlopige beoordeling indienen. Evenzo kan het gebruik van digestaat uit bioafval als meststof, als zodanig of voor de productie van andere biogebaseerde meststoffen, de negatieve externe effecten van vee beperken, de distributie van koolstofrijke biomeststoffen verbeteren, de afhankelijkheid van synthetische meststoffen verminderen en de autonomie van de EU op het gebied van voeder- en voedselproductie versterken, en bijdragen tot de binnenlandse energieproductie (biomethaan). De Commissie zal het **gebruik van dierlijke bijproducten vergemakkelijken** zonder naleving van de voedsel- en voederveiligheidsnormen en dierenwelzijn in gevaar te brengen, en **mogelijke knelpunten in de regelgeving onderzoeken**.

Om het nutriëntengebruik te optimaliseren en de lokale milieudruk te verminderen, is het belangrijk een beter ruimtelijk evenwicht te creëren en nutriënten van regio's met een overschot naar regio's met een tekort over te brengen. Op basis daarvan zal de Commissie met de steun van de **werkstroom voor vee een specifieke routekaart ontwikkelen** om de praktische uitvoering te ondersteunen, de logistiek te verbeteren, de druk te verminderen, het regelgevingskader coherent en de samenhang van de regelgeving beter uit te voeren en een efficiëntere en duurzamere circulatie van nutriënten in de hele EU mogelijk te maken.

3.4. Veehouderij die past bij de Europese territoriale diversiteit

De Europese territoriale diversiteit vereist uiteenlopende veeteeltsystemen die zijn afgestemd op de unieke kenmerken van verschillende regio's in Europa.

De veehouderij speelt een cruciale rol bij het in stand houden van plattelandseconomieën en het ondersteunen van de werkgelegenheid in veel regio's. In bepaalde regio's is dat vaak de enige economische kans. De sector is voornamelijk belangrijk in probleemgebieden

zoals berggebieden, noordelijke gebieden, graslanden en andere tussenliggende en randgebieden waar de teelt van gewassen moeilijk of minder winstgevend is. Graasdieren helpen traditionele landschappen in stand te houden, overgroei te voorkomen, het risico op natuurbranden te beperken en de biodiversiteit te behouden door diverse habitats in stand te houden[28]. Begrazing helpt de bevolking op het platteland in stand te houden en vermindert het risico op braaklegging, wat anders kan leiden tot aantasting van het milieu en het verlies van traditionele landschappen. Innovatieve bedrijfsmodellen kunnen de huidige uitdagingen doeltreffend aanpakken door de centrale rol van de veehouderij in die gebieden te herstellen.

De achteruitgang van de veehouderij hangt nauw samen met de braaklegging van grond in veel Europese regio's. Het directoraat-generaal Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek (JRC) schat[29] dat tegen 2030 ongeveer 11 % van de landbouwgrond in de EU kan verdwijnen, terwijl bijna een kwart (1,38 miljoen ha) daarvan in de EU waarschijnlijk in de berggebieden verdwijnt. Dat heeft ook aanzienlijke demografische gevolgen. Die uitdagingen moeten op coherente en geïntegreerde wijze worden aangepakt, onder meer via ons toekomstig demografisch beleid. Plattelandsgebieden hebben een ongelooflijk potentieel om **een motor van Europese veerkracht, duurzame groei en paraatheid te worden**. Een economisch aantrekkelijk en leefbaar platteland zal helpen mensen daar te houden en aan te trekken, en houdt zo die regio's op lange termijn levendig.

De kans om kwetsbaarheden op het platteland om te zetten in een tastbare troef voor de lange termijn is groter dan ooit. De EU werkt aan een beter gecoördineerde en geïntegreerde planning ter ondersteuning van haar duurzame economische groei, met het NRP als geïntegreerd planningsinstrument.

In dat verband en om tegemoet te komen aan de specifieke behoeften van **regio's en plattelandsgebieden die het risico lopen verlaten te worden**, zal de Commissie samen met de lidstaten een plan ontwikkelen, rekening houdend met de specifieke situatie in de oostelijke grensregio bij Rusland, Belarus en Oekraïne. Het doel is **duurzame veeteelt terug te brengen** waar die van nature hoort en waar die ecologische, sociale en economische voordelen oplevert, en de prestaties van meer concurrerende regio's en gemeenschappen veilig te stellen. Dat zou mogelijk zijn door alle actoren aan te trekken die nodig zijn om een doeltreffende **waardeketen in plattelandsgemeenschappen te verankeren**, van landbouwers tot consumenten via slachthuizen, ambachtelijke verwerkers en lokale markten.

De toekomstige **Europese waarnemingspost voor land**[30] zal aan dit proces bijdragen door informatie en beste praktijken uit te wisselen om landverlating aan te pakken en door vooruitgang te boeken met de analyse van veranderingen in landgebruik en duurzaam landbeheer.

Met het toekomstige GLB beschikken de lidstaten over tal van instrumenten om de steun te richten op kwetsbare veehouderijgebieden. Gerichte gekoppelde inkomenssteun en steun voor gebieden met natuurlijke beperkingen moeten gaan naar sectoren en gebieden waar die het hardst nodig zijn. Een van de belangrijkste taken zal erin bestaan een **nieuwe**

---

28 *Uitgebreide veehouderijsystemen en natuur in Europa | Publicaties |Europees Milieuagentschap (EEA)*, juli 2026. In de briefing van het Europees Milieuagentschap wordt gesteld dat een derde van de habitats van bijlage I in het kader van de habitatrichtlijn afhankelijk is van extensieve begrazing.

29 https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC113718.

30 Strategie voor generatievernieuwing in de landbouw (COM(2025) 872 final).

generatie landbouwers aan te trekken in gebieden waar de veehouderij een sociale kloof heeft gekend. Dat zou kunnen door middel van aanloopsteun, sociale innovatie, ondernemerschap, investeringen, beleid voor toegang tot land, inkomenssteun en stimulansen. De uitdaging gaat echter verder dan wat het GLB alleen kan opleveren. De ontwikkeling van lokaal geïntegreerde waardeketens voor veehouderij vereist gecoördineerde investeringen in infrastructuur, verwerkingsfaciliteiten, digitalisering en marktstructuren. Dat moet worden ondersteund door sociaal en arbeidsbeleid en, in voorkomend geval, door praktische steun om landbouwers te helpen de druk in verband met wilde dieren en planten aan te pakken.

Een voorbeeld dat de lokale economie nieuw leven inblaast en het dierenwelzijn verbetert, zijn investeringen in kleinschalige en mobiele slachthuizen in afgelegen gebieden. De Commissie zal met de steun van de werkstroom voor vee specifieke middelen uittrekken voor de ontwikkeling van een **stappenplan voor slachthuizen. Daarbij zal worden onderzocht hoe de vaste of mobiele aanwezigheid ervan in plattelandsgebieden** kan worden bevorderd, voortbouwend op reeds gefinancierde projecten[31] en rekening houdend met dierenwelzijnsaspecten.

Voorbeeld: **flexibel lokaal verwerkingsnetwerk met kleinschalige en mobiele slachthuizen (model voor veerkracht van de plattelandswaardeketen). In dunbevolkte of bergachtige gebieden bieden de lidstaten steun aan een hybride verwerkingssysteem waarin kleine permanente faciliteiten worden gecombineerd met mobiele slachthuizen.**

- Er wordt een regionale veehouderijcoöperatie opgericht, die de middelen van de landbouwers bundelt om de logistiek en de planning te beheren.
- De lidstaat cofinanciert mobiele slachteenheden die tussen landbouwbedrijven of aangewezen inzamelpunten verplaatst worden met inachtneming van de normen voor diergezondheid en voedselveiligheid.
- De Europese en nationale wetgeving wordt vereenvoudigd en geoptimaliseerd, onder meer voor registratie en erkenning.
- Daarbij komen kleine snij- en verpakkingsfaciliteiten en koelopslag in plattelandssteden, die met EU-steun worden gemoderniseerd.
- Het systeem is geïntegreerd in een kwaliteitscertificeringsregeling die de topkwaliteit van de EU weerspiegelt en de identiteit en waarde van de producten verbetert.
- Er worden digitale instrumenten (boekingsplatforms, traceerbaarheidssystemen) ingevoerd om routes te optimaliseren, de naleving van het dierenwelzijn te waarborgen en wachttijden te verkorten. Meer lokaal slachten betekent dat levende dieren over minder lange afstanden worden vervoerd, wat positief is voor het dierenwelzijn.

Moderne digitale infrastructuur maakt het platteland aantrekkelijker en draagt er bij aan de bestaansmiddelen. De lidstaten moeten sneller investeren in snelle breedband, 5G, satelliet en niet aan het net gekoppelde connectiviteit om de uitrol van slimme

[31] Voorbeelden van uit het Elfpo gefinancierde projecten voor innovatie en verbetering van dierenwelzijn in Duitsland: TadeLoS — Op de veehouderij slachten van runderen zonder stress | EU GLB-netwerk en Volledig mobiele slachthuiseenheid in Thüringen | EU GLB-netwerk. Zie ook voorbeeld van project onder Horizon 2020 voor mobiel slachthuis in Frankrijk: Praktische casestudie: Mobiele slachteenheid | EU GLB-netwerk.

landbouwtechnologie, systemen voor veehouderijbeheer op afstand en toegang tot onlinediensten mogelijk te maken.

Ook sociale veerkracht is onmisbaar. Het (mentaal) welzijn van veehouders in de EU wordt niet alleen beïnvloed door inkomensdruk, maar ook door veeleisende arbeidsomstandigheden, lange werktijden en sociaal isolement, vooral in meer afgelegen plattelandsgebieden. Toegang tot vervangings- en verzorgingsdiensten is daarom belangrijk. Zo kunnen landbouwers verlof nemen in geval van ziekte of gezinstaken, en is er minder kans op stress en burn-out. Ook moet passend rekening worden gehouden met genderspecifieke behoeften en verschillen. De ontwikkeling van vaardigheden is een andere belangrijke sociale factor. Landbouwers volgen steeds meer opleidingen rond dierenwelzijn, milieupraktijken, digitale instrumenten en bedrijfsbeheer om veerkrachtig te blijven en zich aan te passen aan veranderende beleids- en marktbehoeften. De rol van adviesdiensten en het beleid voor plattelandsontwikkeling is in dat verband zeer belangrijk.

Regionale voedermiddelen maken de sector veerkrachtiger, duurzamer en strategisch autonomer. Ze verminderen de afhankelijkheid van invoer. Door de integratie van graslanden, bijproducten en in de EU geteelde eiwithoudende gewassen verminderen die systemen de emissies, ondersteunen ze plattelandseconomieën en sluiten ze aan bij de doelstellingen van de circulaire bio-economie. Dat zijn belangrijke drijvende krachten van het plan van de Commissie voor veerkracht, strategische autonomie en duurzaamheid van het eiwitsysteem van de EU.

3.5. Veehouderij van topkwaliteit

Kwaliteit is een van de strategische troeven van Europa. In een context van toenemende maatschappelijke verwachtingen, wereldwijde concurrentie en territoriale kwetsbaarheden moet de Europese Unie haar ambitie op het gebied van uitmuntendheid in de veehouderij handhaven en verder ontwikkelen.

De toekomst van de veehouderij in de EU zal niet alleen afhangen van het vermogen om concurrerend en veerkrachtig te blijven, maar ook **om een onderscheidend Europees productiemodel zichtbaar, geloofwaardig en economisch lonend te maken**. Weerspiegeld wordt een veehouderijmodel dat niet gebaseerd is op de laagste kosten, maar op meerwaarde door goede praktijken, kwaliteit, duurzaamheid, ethiek en verantwoordelijkheid.

Topkwaliteit moet ruim worden opgevat en mag niet beperkt blijven tot niche- of premiumproducten. Topkwaliteit moet geleidelijk alle waardeketens van de veehouderij en alle productiemodellen karakteriseren. Elke veehouderij moet optimaal presteren, voortdurend verbeteren, erkenning krijgen voor haar inspanningen en beloond worden door de markt en het overheidsbeleid.

De Commissie wil een **ambitieus traject voor topkwaliteit in de veeteelt te ontwikkelen met de werkstroom voor vee**. Met dat traject moet de Unie duidelijker omschrijven wat de Europese veeteelt onderscheidt, zowel op de interne markt als tegenover de wereldwijde concurrentie.

Een eerste prioriteit is een betere markterkenning en de valorisatie van topkwaliteit. Landbouwers kunnen alleen ambitieuze normen handhaven als die economisch worden beloond. Meer transparantie in de hele voedselketen, zoals duidelijkere informatie en etikettering, is essentieel. De Commissie zal consumenten helpen geïnformeerde keuzes te maken en de waarde van dierlijke producten uit de EU te erkennen.

Een belangrijk element is een **duidelijkere identificatie van de EU-oorsprong**. De Commissie is voornemens het belang van de EU-oorsprong bij het in de handel brengen van vee geleidelijk te vergroten door middel van handelsnormen. Daarvoor onderzoekt ze een uitgebreide rechtsgrondslag in het kader van de GMO. Ze zal eerst **voortbouwen op de regels voor pluimveevlees** om beter te communiceren over de oorsprong en lessen te trekken voor andere sectoren.

De Commissie zal werken aan de valorisatie van de strengere normen en specifieke kenmerken van de veeteelt in de EU dankzij facultatieve gereserveerde vermeldingen in het kader van de GMO. Dat zou op vrijwillige basis een duidelijk identificeerbare "**Europese topkwaliteit**" mogelijk maken, ondersteund door regelgevingsspecificaties en met geloofwaardige en geharmoniseerde communicatie van vastgestelde kenmerken als gevolg. De Commissie zal criteria beoordelen zoals koolstofarme productie, milieuvriendelijke praktijken, lokaal gebruik van voeder, fokken en slachten, en hoge dierenwelzijnsnormen. Met deze facultatieve gereserveerde vermeldingen kan worden aangetoond dat is voldaan aan de duurzaamheidsvereisten die nationale of Europese fondsen eisen voor de toegang tot investeringen. Zo krijgen landbouwers toegang tot financieringsmogelijkheden zonder dat ze herhaaldelijk hetzelfde bewijs hoeven in te dienen (het eenmaligheidsbeginsel).

De Commissie zal ook nagaan hoe de bestaande instrumenten de valorisatie van kwaliteit in de veeteelt, **waaronder vleeskwaliteit**, beter kunnen ondersteunen. Het huidige kader van de Unie voor de indeling van karkassen is voornamelijk gebaseerd op kwantitatieve criteria. Hoewel het zorgt voor een gemeenschappelijke markttaal en prijstransparantie, weerspiegelt het kader niet het volledige scala aan kwaliteitskenmerken die relevant zijn voor consumenten en marktvalorisatie. De Commissie zal beoordelen of het op vrijwillige basis verder kan worden ontwikkeld om daarin bepaalde kwalitatieve kenmerken op te nemen, zoals organoleptische kenmerken of kenmerken van de productiemethode, en of die kunnen worden ondersteund door facultatieve gereserveerde vermeldingen om de differentiatie, meerwaarde en erkenning van kwaliteit te verbeteren.

Als tweede prioriteit zal de Commissie territoriaal ingebedde veehouderijsystemen zichtbaarder maken. Ze zal het **afzetbevorderingsbeleid van de EU** gebruiken om de nadruk te leggen op de kwaliteit, duurzaamheid en hoge welzijnsnormen. Daarbij gaat het vooral om kooivrije houderijsystemen en eierproductie waarbij mannelijke kuikens niet worden gedood, en territoriale verankering van dierlijke producten uit de EU op zowel interne als externe markten. Er zal meer steun gaan naar systemen die nauw verbonden zijn met het platteland, wat zou leiden tot een betere communicatie over de toegevoegde waarde en een sterkere positionering van premies waar nodig.

Met het oog op meer marktrendement worden belanghebbenden en lidstaten aangemoedigd om samen te werken rond **territoriale productmerken** die dierlijke producten koppelen aan de historische identiteit en natuurlijke kenmerken van hun specifieke regio's of rassen; agrotoerisme en diversificatie-initiatieven; en collectief landschapsbeheer om de biodiversiteit te beschermen en landschappen in op vee gebaseerde ecosystemen te beheren.

Om die inspanningen op grotere schaal te ondersteunen, **kan in het kader van het afzetbevorderingsbeleid voor landbouwproducten van de EU een gespecialiseerd promotiekader worden opgezet** dat gericht is op territoriaal ingebedde veehouderijsystemen, waardoor de marktpenetratie ervan wordt versneld.

De derde prioriteit bouwt voort op het bestaande kwaliteitsbeleid van de EU, zoals de geografische aanduidingen (GA's) en biologische productie. De Commissie zal het gebruik, de bevordering en de bescherming ervan als belangrijke instrumenten blijven ondersteunen. Om die kaders te versterken, zal de Commissie de actieplannen voor biologische landbouw en GA's herzien.

4. CONCLUSIE

In een steeds hardere wereldeconomie is de respons van de Unie ervoor te zorgen dat de doelstellingen van veerkracht, concurrentievermogen, duurzaamheid, territorialiteit en topkwaliteit elkaar versterken als de Europese manier van veehouderij.

De EU-strategie voor de veehouderij bevat een samenhangende visie op de toekomst van de veehouderij. De Commissie bevordert een positief, evenwichtig verhaal over veehouderij. Ze erkent ook zowel de uitdagingen zoals de milieu- en klimaatvoetafdruk, als de bijdragen van de sector aan de voedselvoorziening, werkgelegenheid, territoriale cohesie, biodiversiteit en culturele waarde.

Gecoördineerde inspanningen om de klimaatverandering te bestrijden, de bioveiligheid te versterken en de markt, maatschappelijke problemen aan te pakken en de toeleveringsketen robuuster te maken, zullen de **veerkracht** ten goede komen.

Het **concurrentievermogen** zal worden verbeterd door de financieringskloof en de afnemende veehouderij in bepaalde regio's aan te pakken, innovatie en digitalisering te bevorderen en eerlijke handel te waarborgen.

Dankzij een kleinere ecologische voetafdruk, ondersteunde biodiversiteit en circulaire en op dierenwelzijn gerichte landbouwsystemen die het platteland levendig houden, zal de sector **duurzaam** worden.

Nieuwe generaties landbouwers worden mondiger en de regionale economieën sterker, dankzij een benadering van **territorialiteit** die de gevarieerde landschappen en lokale omstandigheden in Europa erkent.

Samen zullen die gecoördineerde inspanningen van de Commissie, de lidstaten en belanghebbenden een robuust kader van **topkwaliteit** tot stand brengen dat de veehouderij helpt te gedijen in een context van wereldwijde concurrentie.

De Commissie zal met steun van de werkstroom voor vee toezicht houden op en verslag uitbrengen over de vorderingen. Door actief deel te nemen aan die strategische initiatieven kan de sector uitkijken naar een duurzame, eerlijke en welvarende toekomst.

EUROPESE
COMMISSIE

Straatsburg, 7.7.2026
COM(2026) 576 final

ANNEX

BIJLAGE

bij

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

EU-strategie voor de veehouderij

{SWD(2026) 576 final}

BIJLAGE: belangrijkste acties van de Commissie

Voor een succesvolle strategie voor vee zal de Commissie de volgende **belangrijke acties** uitvoeren. De werkstroom voor vee zal de uitvoering van de strategie in goede banen leiden en blijven fungeren als forum voor de uitwisseling van ideeën en beste praktijken.

Met het oog op de volledige verwezenlijking van de strategie, zullen de lidstaten stappen moeten ondernemen om de nodige instrumenten aan te bieden en zullen de belanghebbenden de geboden kansen moeten benutten. **De lidstaten en belanghebbenden moeten blijven investeren om de veehouderij veerkrachtig, concurrerend, duurzaam en territoriaal geschikt te maken, en om topkwaliteit te produceren.**

Maatregelen voor een veerkrachtige veehouderij die bestand is tegen crises

1. Samenwerken met financiële instellingen, waaronder de Europese Investeringsbank, om te onderzoeken of **een specifieke financiële regeling voor risicobeheer kan worden ontwikkeld in het kader van het meerjarig financieel kader voor de periode na 2027** — een regeling die klimaatgerelateerde (her)verzekeringsbehoeften dekt en de steun uitbreidt tot risico's in verband met dierziekten.

2. Relevante aspecten en behoeften op het gebied van risicobeheer opnemen in de **GLB-aanbevelingen** aan de lidstaten voor hun NRP-plannen.

3. Zorgen voor adequate financiering van de **preventie**, **bewaking**, bestrijding en **uitroeiing** van dierziekten en zoönosen, **in het bijzonder voor noodmaatregelen** in geval van grote uitbraken.

4. Een **handleiding opstellen met praktische richtsnoeren voor de lidstaten over risicobeheer**, waarbij gebruik wordt gemaakt van Europese en internationale deskundigheid. Via een veeplatform de **uitwisseling van goede praktijken** bevorderen voor een gemakkelijkere dialoog en verspreiding van geleerde lessen tussen de lidstaten.

5. **Evalueren** of het **huidige systeem voor de indeling van dierziekten** nog steeds geschikt is voor het beoogde doel en of de **criteria voor die indeling** specifieke uitdagingen adequaat aanpakken. Actualiseringen van de wetgeving voorstellen in overeenstemming met de meest recente wetenschappelijke ontwikkelingen en internationale normen zoals vastgesteld door de Wereldorganisatie voor diergezondheid (WOAH), en uitvoeringsbepalingen vaststellen om de taken en verantwoordelijkheden te verduidelijken.

6. Een **breder en wetenschappelijk onderbouwd gebruik van preventieve vaccinatie** ondersteunen en beoordelen of de huidige vaccinatieregels en -beginselen nog steeds passend zijn. **Richtsnoeren ontwikkelen voor de toepassing van vaccinatie** in combinatie met regionalisering en compartimentering, en **blijven pleiten voor erkenning van de regionaliseringsaanpak van de EU bij handelspartners**. .

7. **Nagaan hoe systemen voor vroegtijdige waarschuwing**, digitale opsporingsinstrumenten en informatiekanalen voor landbouwers **kunnen worden verbeterd en gefinancierd**.

8. **Onderzoek, innovatie en kennisuitwisseling ondersteunen** voor een snellere uitrol van oplossingen voor veerkrachtige landbouw. In de mededeling over de nieuwe strategische aanpak voor onderzoek en innovatie (AGRI 2040 en Food 2040) aandacht besteden aan veegerelateerde behoeften.

Acties voor een concurrerende veehouderij op Europees en mondiaal niveau

9. Een **mogelijk specifiek financieel instrument** voor de veehouderij overwegen om het financieringstekort voor investeringen in de overgang naar **betere duurzaamheid en dierenwelzijn** te overbruggen.

10. Samen met de Europese Investeringsbank de **preferentiële toegang tot leningen onderzoeken voor landbouwers die overstappen op kooivrije systemen**.

11. De **vergunningsprocedures** op Europees en nationaal niveau blijven faciliteren, bijvoorbeeld voor de geleidelijke afschaffing van kooien.

12. Circulariteit, bio-economie en biomassavalorisatie ondersteunen en vergemakkelijken. Nagaan hoe transparante beloning van landbouwers voor activiteiten in het kader van de bio-economie en de valorisatie van bijproducten kan worden geïntegreerd in de werkzaamheden van het **EU-waarnemingscentrum voor de agrovoedingsketen**.

13. Streven naar onderling afgestemde normen voor dierenwelzijn die gelden voor ingevoerde producten en zorgen voor een strikte handhaving van de voedselveiligheidsvoorschriften van de EU. Zich inzetten voor een **specifieke agrovoedingsdiplomatie**, en **missies en afzetbevorderingsmaatregelen op hoog niveau** opvoeren om nieuwe marktkansen voor de Europese uitvoer te creëren.

14. De agrovoedingswetgeving verder vereenvoudigen en **beter gebruikmaken van de bestaande flexibiliteitsbepalingen**, zoals de wetgeving voor dierlijke bijproducten en het EU-hygiënekader. In het vierde kwartaal van 2026 een **uitvoeringsdialoog** houden over het rechtskader voor diervoeders.

Acties voor een duurzame veehouderij

15. **Samenwerking op het gebied van duurzaamheid van waardeketens in de hele voedselketen bevorderen** om duurzaamheid en sociaal-economische doelstellingen te ondersteunen.

16. Tegen eind 2026 een **gerichte herziening van de regels inzake dierenwelzijn voor legkippen en vleeskuikens** voorstellen, waarbij de nadruk ligt op de geleidelijke afschaffing van kooien, praktische welzijnsindicatoren op landbouwbedrijven, het einde van het systematisch doden van mannelijke kuikens en de invoering van WTO-conforme gelijkwaardige invoervereisten.

17. Tegen het tweede kwartaal van 2027 een **gerichte herziening van de regels inzake dierenwelzijn voor varkens** voorstellen, zoals de overgang van kratten naar hoksystemen, praktische welzijnsindicatoren op landbouwbedrijven en de invoering van WTO-conforme gelijkwaardige invoervereisten.

18. Uitgebreid in dialoog gaan met belanghebbenden, het maatschappelijk middenveld en derde landen van bestemming, en verdere stappen en mogelijke alternatieven onderzoeken voor de **uitvoer van slachtdieren uit de EU naar derde landen**, met behoud van de marktposities van de Europese veehouders.

19. Een **geharmoniseerde methode voor broeikasgasemissies in de veehouderij op bedrijfsniveau ontwikkelen en monitoringinstrumenten bevorderen** die beter aansluiten bij de maatregelen op bedrijfsniveau en die beter zijn afgestemd op de behoeften van de veehouderij in de EU. De uitwisseling van **risicobeperkende en meetpraktijken met mondiale partners via de mondiale methaanbelofte** en aanverwante initiatieven. De opname van emissiereducties voor vee in de verordening koolstofverwijdering en koolstoflandbouw beoordelen.

20. Bij het uitbrengen van de toekomstige GLB-aanbevelingen de lidstaten verzoeken de vermindering van de druk op het milieu, onder meer van nutriënten in gebieden met hoge veeconcentraties, te ondersteunen.

21. Een **platform voor vee** opzetten met een uitgebreid register van bewezen oplossingen voor klimaat, milieu en dierenwelzijn tegen 2027.

22. In september 2026 een proces starten om **beste praktijken en vereenvoudigingsmogelijkheden bij de uitvoering van de nitratenrichtlijn vast te stellen**, bijvoorbeeld op het gebied van kalenderlandbouwpraktijken, bepaalde duurzame veehouderijpraktijken en nutriëntenbeheer op bedrijfsniveau, rekening houdend met de lokale omstandigheden. In het kader van het toekomstige GLB worden de lidstaten verzocht gebruik te maken van de beschikbare instrumenten om landbouwers te helpen de druk van nutriënten op het milieu in gebieden met een hoge veeconcentratie te beperken.

23. Tegen eind 2026 een verslag publiceren waarin de **regels van de vogelrichtlijn en de habitatrichtlijn aan stresstests worden onderworpen**.

24. Tegen het derde kwartaal van 2026 de eerste beoordeling presenteren over de **uitbreiding van handeling inzake renure** tot bepaalde soorten vloeibare digestaten op basis van mest met passende milieuwaarborgen.

25. Een specifieke routekaart ontwikkelen voor een **efficiëntere en duurzamere circulatie van nutriënten in de hele EU**.

Acties voor een veehouderij die past bij de Europese territoriale diversiteit

26. Een plan ontwikkelen om **tegemoet te komen aan de specifieke behoeften van regio's die het risico lopen te worden verlaten, met als doel de duurzame veeteelt terug te brengen, in samenhang met de werkzaamheden met betrekking tot de waarnemingspost voor land**.

27. Een **routekaart voor slachthuizen** ontwikkelen, waarin wordt onderzocht **hoe hun aanwezigheid in het platteland kan worden bevorderd**.

Acties voor topkwaliteit in de veeteelt

28. **De rol van EU-oorsprongsinformatie in handelsnormen voor vee en etikettering versterken**.

29. Een regeling voor Europese topkwaliteit ontwikkelen om de **strengere normen en specifieke kenmerken van de veeteelt in de EU te valoriseren** door middel van **facultatieve gereserveerde vermeldingen** in het kader van de gemeenschappelijke marktordening, met inbegrip van criteria voor de **erkenning van koolstofarme, milieuvriendelijke, lokale en welzijnsgerichte veeteeltsystemen**.

30. Manieren onderzoeken om **kwaliteitskenmerken van vee** die verder gaan dan de huidige criteria voor de indeling van karkassen, **beter te herkennen en bekend te maken**.

31. In het kader van het afzetbevorderingsbeleid van de EU een **speciaal deel wijden aan de kwaliteit, duurzaamheid, hoge welzijnsnormen en territoriale verankering van dierlijke producten uit de EU** op zowel interne als externe markten.

32. **Het gebruik, de bevordering en de bescherming van geografische aanduidingen en biologische productie** blijven ondersteunen. **Het EU-actieplan voor biologische landbouw en het actieplan voor geografische aanduidingen** herzien.